

L'«ORDO UNCTIONIS INFIRMORUM» DEL RITUAL MONÀSTIC DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

per JOAN BELLAVISTA

En el ritual monàstic de Sant Cugat (ms. 73 de l'Arxiu de la Corona d'Aragó de l'any 1218), immediatament després de l'*ordo* de la comunió dels malalts segueix el de la unció. D'alguna manera la rúbrica *Cum viderit infirmarius egrotum graviter infirmantem...* fa d'enllaç entre els dos *ordos*. La present publicació de l'*ordo* de la unció és la continuació del dels malalts, publicat anteriorment en la *Miscel·lània* VII.¹ La resposta a la pregunta sobre el grau d'incidència que puguin tenir sobre el ritual de la unció del manuscrit de Sant Cugat alguns contemporanis seus porta a l'examen dels exemplars més pròxims. Per la seva afinitat monàstica comencem la comparació amb el sacramentari de Ripoll. Tot i no ser un llibre ritual pròpiament dit, el sacramentari conté l'*ordo* de la unció en la secció CCCXXX. Continuarem la comparació amb altres exemplars de l'àrea, diguem-ne, catalana, reculant fins al sacramentari ritual i pontifical de Roda.

El sacramentari de Ripoll inverteix l'ordre que segueix el de Sant Cugat i comença amb la unció, segons la rúbrica del començament de l'*ordo*: *Ingrediens sacerdos ad unguendum el comunicandum*;² recordem, però, que no coneixem el ritual emprat per a la comunió dels malalts a causa dels folis que manquen en el manuscrit de Ripoll. El *Missale Parvum* de Vic, i el Pontifical de Roda segueixen l'ordre del de Ripoll: comencen, també, per la unció abans de la comunió.

En relació amb l'*ordo* CCCII del sacramentari de Vic, notem que les dues oracions de l'inici del ritual de Sant Cugat són les mateixes del sacramentari d'Oliva, però que no es troben en l'*ordo* de la unció, sinó en

1. Joan BELLAVISTA, «L'ordo de la comunió als malalts en el ritual monàstic de Sant Cugat del Vallès», *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, VII, Barcelona, IEC, 1996, p. 161-171.
2. Alexandre OLIVAR, *Sacramentarium rivipullense*, Madrid-Barcelona, 1964, p. 241-2421.

la benedicció de les diferents dependències de la casa o monestir: la primera, *Omnipotens et misericors deus, quesumus immensam pietatem tuam* (1), per a l'estança habilitada per als malalts. La segona (2) es resa *In sacrario*, lloc relacionat directament amb el culte (sagristia?, santuari?). El costum i la fórmula de beneir el *sacrarium* és antiga; ja apareix en el Suplement d'Aniana i en el sacramentari de Gellone. De fet, les variants eucològiques del sacramentari de Vic en relació amb el nostre es redueixen a les tres darreres oracions, les quals no es troben en el sacramentari ononenc. Les diferències més notables entre els dos *ordos* vénen del fet que el de Sant Cugat presenta un ritual bastant més reduït; constatem que és el més simplificat de tots els examinats aquí. El començament del nostre omet els ritus d'entrada a la casa amb l'aspersió i la confessió del malalt, i introdueix el ritu amb les dues oracions esmentades més amunt. En un altre aspecte els de Ripoll i Vic, a diferència del de Sant Cugat, es conformen amb la rúbrica que menciona les uncions dels diversos sentits. Només el de Vic presenta fórmula, sempre la mateixa, per a la unció de cada una de les parts del cos: *In nomine patris et filii et spiritus sancti regnantis in saecula seculorum*.³ En el de Ripoll no hi ha la fórmula.

Una mica més pròxim al de Sant Cugat, malgrat la distància de més d'un segle, hi ha el *Missale Parvum* de Vic. Aquest *ordo ad visitandum infirmus* (CXXXIV) segueix l'ordre del de Ripoll i l'introdueix amb la mateixa rúbrica: *Ingrediens sacerdos ad unguendum et comunicandum infirmum*.⁴ D'entrada, l'*ordo* de visitar els malalts del *Missale Parvum*, es diferencia del nostre perquè conté més oracions; amb tot, cal notar que hi trobem les dues de l'inici del de Sant Cugat. Coincideix amb la rúbrica dels de Ripoll i Vic perquè especifiquen les parts del cos que cal ungir i usa la mateixa fórmula per a la unció que el sacramentari de Vic. Entre les cinc oracions del final de l'*ordo* de Sant Cugat només dues coincideixen amb el *Missale Parvum*. Les dues últimes del nostre ritual (21 i 22), que no es troben en el sacramentari de Vic, tampoc formen part del *Missale Parvum*. Una tercera, *Deus qui per apostolum* (20), sí.

Ateses les similituds amb els llibres litúrgics catalans anteriors, i seguint el mateix mètode, continuem ara la comparació amb una font més antiga, en concret amb l'anomenat *Pontifical de Roda*. La distància de més de dos segles, anterior al del ritual de Sant Cugat, permet descobrir la poca originalitat de l'eucologia dels anteriors llibres i, particularment, del que aquí estudiem. Malgrat les diferències de temps i tractant-se d'un llibre per a una seu episcopal, notem que la coincidència de peces amb el de Sant Cugat es dona amb un grau més elevat que en els anteriors llibres examinats, sobretot pel paral·lelisme que ofereix amb les fórmules emprades per a la unció de les diverses parts de cos, que no es dona en els altres. El que no té comparació amb el que aquí presentem

3. Alejandro OLIVAR, *El sacramentari de Vic*, Madrid, 1953, p. 228.

4. Miguel S. GROS, «El *Missale Parvum* de Vich», *Hispania Sacra*, 21 (1968) p. 42.

cina spūa us euacuet. **P** xpm. ad

In nūc pātis ⁊ filii ⁊ sp̄s nars.

Ungo has nars. de oleo sacratio.

ut quicquid norio cōtractū ē odo

rati supfluo. ista emaculet me

dicatio. **P** xpm. ad labia. **I**n nūc

Ungo labia ista cōse. **pātis ⁊ filii**

ciati olei medicamento. ut quicquid

ociosa ut etiā criminosa locutioē

cōtraxerūt. diuina clemētia mi

serante ex purgēt hac unctione:

P xpm. ad collum. **I**n nūc pātis

Ungo collū istū oleo sc̄ificato. ut

quicquid aliquādo ortate diabto

insupbia erectū ē. nūc olo sc̄ifica

to ex piet̄. **P** xpm. ad suctura.

és l'extensió i les llargues oracions; a més el de Roda és ric en peces alternatives. La unció dels malalts, en la secció XCII del Pontifical de Roda, com també en el *Missale Parvum* i en els sacramentaris de Vic i Ripoll, es veu més directament vinculada a l'*ordo* de visita als malalts, de la qual forma part. El de Roda reserva per al moment de l'agonia la secció XCVII, que conté la lletania dels sants i la recomanació de l'ànima. Pel que fa a la secció que segueix, el desenvolupament del ritu, la similitud més pròxima es dona entre el sacramentari de Vic i el ritual de Sant Cugat.

* * *

El resultat de l'estudi de l'*ordo* de la unció del ritual de Sant Cugat és modest, com era previsible, per l'època en què es va compondre. A principis del segle XIII era més lògic esperar-ne conèixer les variants que el distingeixen dels seus precedessors que no pas un nivell de creativitat particular. Malgrat tot, calia presentar el text d'aquest ritual català que es distància més d'un segle d'altres del mateix territori. Hem cregut que la millor manera de fer-ho era publicant-lo. És aquesta la principal raó que ha inspirat aquest treball. El que ara segueix són algunes de les constatacions que se'n deriven de l'anàlisi.

La selecció que el nostre ritual d'unció fa per a les cinc oracions finals, atesa la seva procedència diferent, no permet establir una clara dependència amb cap dels del territori català que treballem. La primera (18) es troba en diversos indrets del grup dels quatre de referència, i en les mateixes derivacions en còdexs gregorians posteriors. És l'única que s'ha filtrat d'origen hispànic i que ha anat passant en tots els *ordines* tan sovint esmentats. La segona d'aquestes cinc (19), prescindint de les fonts a través de les quals ha arribat al pontifical de Roda, l'únic que la porta, no es troba ni en els còdexs gregorians derivats⁵ ni en el sacramentari de Gellone. La que segueix (20), prové del *Suplement d'Aniana*, és comuna als altres tres, menys al de Vic. En tots, menys en el nostre, ocupa un lloc abans de la unció. Amb la quarta (21), de moment, només hem pogut establir relació amb una de les moltes de la *Visitatio et unctio infirmorum* del grup gregorià.⁶ La cinquena (22) només és present en el Pontifical de Roda, però no pertany al ritual de la unció, sinó a la fèria III del començament de la quaresma. En el sacramentari de Gellone, forma part de les oracions sobre un penitent. El grup de les oracions amb les quals fineix el ritu, l'*ordo* de Sant Cugat, com acabem de veure, l'organitza pel seu compte amb peces de diversa procedència; es fa difícil escatir-ne les fonts immediates i els criteris seguits.

De l'inici del ritu ja se n'ha parlat més amunt. Afegim, però, que la rú-

5. Jean DESHUSSES, *Le sacramentaire grégorien, ses principales formes d'après les plus anciens manuscrits*, II i III, Friburg (Suïssa), 1979 i 1982.

6. J. DESHUSSES, *Le sacramentaire...*, III, p. 127 i s.

brica que precedeix les dues oracions amb les quals comença, ve a dir que és una decisió que pren el ritual de Sant Cugat. Pel que fa als set salms penitencials que vénen després, constatem que es tracta d'una pràctica testimoniada tant pel sacramentari de Vic com pel pontifical de Roda. Segueixen les lletanies (3), que el sacramentari de Vic situa just abans de la unció, com ho fa el nostre. El Pontifical de Roda les reserva per a la secció xcvi, previsiblement davant la proximitat de la mort. Són precisament aquests els sentiments que reflecteix el nostre *ordo*. Encara que no siguin esmentades en el *Missale Parvum* de Vic, les lletanies són una praxi que ja existia al segle ix, com ho demostra la visita als malalts i la unció de tradició gregoriana en diversos manuscrits d'aquesta època. No entrem en el detall de les variants, totes de diversa llargària i amb connotacions locals; en el nostre cas ben palpables per les invocacions a sant Cugat, sant Sever i santa Eulàlia.

Les uncions. Després del Pontifical de Roda, per retrobar les uncions a les diverses parts del cos amb una fórmula específica per a cada cas, cal esperar el ritual de Sant Cugat. No és que siguin massa originals, sinó que en força casos són les mateixes i, en els altres, les variants són petites. Les rúbriques dels sacramentaris de Vic i Ripoll i el *Missale Parvum*, tot i que no reproduïxen les fórmules, anomenen les parts del cos subjectes a la unció (SVic 1478, SRip 1819, MP 529). Tot i això hem cregut millor transcriure-les totes senceres per facilitar-ne el coneixement i l'estudi. L'oració introductòria (4) comença amb la innovació a cada una de les persones de la Santíssima Trinitat. Aquesta oració, malgrat ser coneguda, només es troba en dos indrets del Pontifical de Roda; el primer, PRO XCII 31, és el més afí al nostre.

Les fórmules per a la unció dels diferents òrgans del cos no són gaire diferents de les de PRO, i en una colla de casos són les mateixes. És el cas de la del ulls (5), llevat que el ritual de Sant Cugat va precedida de la invocació al Pare, el Fill i l'Esperit Sant. Les dues següents, que corresponen a la unció de les oïdes (6) i narius (7), són les mateixes del pontifical. La variant per a la unció del llavis (8) es redueix a afegir-hi la invocació a les tres divines persones. Les fórmules per a la unció del coll (9) i de la gola (10) no ha estat possible identificar-les. La fórmula per a la unció del pit (11), si descomptem el nom del Pare amb què la inicia el de Sant Cugat, també és la mateixa del PRO. La fórmula per a la unció dels braços (12), tot i ser la mateixa, en el de Sant Cugat té una ratlla més al final. Per a la unció de les espatlles (13) no apareixen variants. La frase evangèlica per a la unció dels peus (14), *surge et ambula in nomine domini*, el ritual de Sant Cugat ha deixat de reproduir-la, tot i que en cita el començament.

L'oració final (15), després de *sequitur hec oratio*, té molt en comú amb el PRO, però el final de Sant Cugat és més llarg i presenta variants importants. La frase final de l'absolució (16) del nostre ritual és diferent de la del PRO.

L'himne *Christe celestis medicina* (17), del final de les uncions, ocupa el lloc on es troba en altres *ordines* d'unció de malalts. Aquí en constatem només l'existència llunyana i que ja el veiem integrat en els antics *ordines* de la *visitatio et unctio infirmorum*. És aquest el testimoni dels antics *ordines*, de tipus gregorià. La benedicció final coincideix amb la de PRO, però ja es coneguda a través de l'*ordo* gregorià sovint esmentat, del qual es diferencia per la frase del final.

ABREVIACIONS

LO	M. FEROTIN, <i>Le Liber ordinum</i> , París, 1904.
SHad	Sacramentari gregorià de tripus <i>Hadrianum</i> ; cf. J. DESHUSSES, <i>Les sacramentaire grégorien. Ses principales formes d'après les plus anciens manuscrits</i> , Friburg (Suïssa), 3 v., 1971-1982.
PRO	J. R. BARRIGA, <i>El sacramentari, ritual i pontifical de Roda</i> , Barcelona, 1975.
SRip	A. OLIVAR, <i>Sacramentarium rivipullense</i> , Madrid-Barcelona, 1964.
SVic	A. OLIVAR, <i>El Sacramentario de Vich</i> , Madrid, 1953.
MP	M. S. GROS, «El Missale Parvum de Vic», <i>Hispania Sacra</i> , 21 (1968).

<ORDO UNCTIONIS INFIRMORUM>

- 1 *Cum autem viderit infirmarius egrotum graviter infirmantem domino abbati vel priorem, / vel illi qui regimen claustrum tenuerit <dicat>, et ipse continuo fratres omnes congregare cu/ f. 115 /rabit, et ordine superius prenotato infirmum visitabit et omnes oraciones superius prenotatas dicet, et etiam istas duas oraciones superaddebit dicens:*
 Oremus. Omnipotens et misericors deus quesumus inmensam pietatem tuam ut ad introitum humilitatis nostre... (SVic 1448, SRip 1791 i 1803, SupH 1480, MP 510)
 Oremus. Omnipotens et misericors /f. 115v/ deus qui sacerdotum ministerio ad tibi serviendum et supplicandum... (SupH 1473, PRO LIX 57, SVic 1414, SRip 1816, MP 524)
- 2 *Tunc infirmus confiteatur peccata sua et adoret crucem et comunicet ordine superius comprehenso. Quo facto incipiant fratres dicere VII psalmos penitenciales et postea litaniam. /f. 116/*
 <Psalmus Ius> Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Miserere mei domine... (Ps 6)
 Psalmus IIus. Beati quorum remisse sunt iniquitates... /f. 116v/... (Ps 31)
 Psalmus IIIus. Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Quoniam sagite tue infixae sunt michi... /f. 117/... (Ps 37)
 Psalmus IIIIus. Miserere mei domine secundum magnam. (Ps 50)

Psalmus *Vus*. Domine exaudi oracionem meam, et clamor meus ad te veniat... /f. 117v/... (Ps 101)

Psalmus *VIus*. De profundis clamavi ad te domine... (Ps. 129)

Psalmus *VIIus*. Domine exaudi oracionem meam, auribus percipe obsecrationem meam... /118/... (Ps 142)

3 Kirrieleyson III, Christeleyson III, Kirrieleyson <III>, Christe audi nos.⁷

Pater de celis deus, miserere ei.

Fili redemptor mundi deus, miserere ei.

Spiritus Sancte deus, miserere ei.

Sancta Trinitas unus deus, miserere ei /f. 118v/.

Sancte sanctorum deus, miserere ei.

Sancta Maria, ora pro illo.

Sancta dei genitrix, ora pro illo.

Sancta virgo virginum, ora pro illo.

Sancte Michael, ora pro illo.

Sancte Gabriel, ora pro illo.

Sanct Raphael, ora pro illo.

Sancte Chorus angelorum, orate pro illo.

Sancte Chorus archangelorum, orate pro illo.

Omnes Chori celestium spirituum, orate pro illo.

Sancte Chorus patriarcharum, orate pro illo.

Sancte Chorus prophetarum, orate pro illo.

Sancte Iohannes baptista, ora pro illo.

Sancte Petre, ora pro illo.

Sancte Paule, ora pro illo.

Sancte Andrea, ora pro illo /f. 119/.

Sancte Ihoannes, ora pro illo.

Sancte Iacobe, ora pro illo.

Sancte Philippe, ora pro illo.

Sancte Bartholome, ora pro illo.

Sancte Thoma, ora pro illo.

Sancte Mathe, ora pro illo.

Sancte Iacobe, ora pro illo.

Sancte Simon, ora pro illo.

Sancte Iuda, ora pro illo.

Sancte Mathia, ora pro illo.

Sancte Marche, ora pro illo.

Sancte Lucha, ora pro illo.

Sancte Barnaba, ora pro illo.

Sancte Chorus apostolorum, orate pro illo.

Omnes sancti discipuli domini, orate pro illo.

Omnes sancti innocentes, orate pro illo /f. 119v/.

Sancte Stephane, ora pro illo.

Sancte Cucuphas, ora pro illo.

Sancte Severe, ora pro illo.

7. Per raó de les variants que presenten aquestes lletanies i altres peces del present *ordo*, les publiquem senceres, tot i que no són originals i existeixen en altres llocs.

Sancte Laurenti, ora pro illo.
 Sancte Vincenti, ora pro illo.
 Omnes sancti martires, orate pro illo.
 Sancte Martine, ora pro illo.
 Sancte Gregori, ora pro illo.
 Sancte Benedicte, ora pro illo.
 Sancte Nicholae, ora pro illo.
 Omnes sancte confessores, orate pro illo.
 Sancta Maria magdalena, ora pro <illo>.
 Sancta Felicitas, ora pro illo.
 Sancta Agnes, ora pro illo.
 Sancta Cecilia, ora pro illo.
 Sancta Eulalia, ora pro illo /f. 120/.
 Omnes sancte virgines, orate pro illo.
 Omnes sancti electi dei, orate pro illo.
 Fili dei, miserere ei.
 Redemptor mundi, miserere ei.
 Propicius esto, parce ei domine.
 Propicius esto, libera eum domine.
 Propicius esto, succurre ei domine.
 A peccatis eius, libera eum domine.
 Ab insidiis diaboli, libera eum domine.
 Ab incurso inmundorum spirituum, libera eum domine.
 Ab inmundis cogitationibus, libera eum domine.
 A cruciatu et doloribus, libera eum domine.
 A peste superbie et omnium viciorum, libera eum domine.
 A cunctis malis imminentibus, libera eum domine.
 A morbo et tribulatione qua patitur, libera eum domine.
 A penis inferni, libera eum domine /f. 120v/.
 A potestate demonum, libera eum domine.
 Ab ira tua, libera eum domine.
 Ab omnibus eternis suppliciis, libera eum domine.
 Ab omni malo, libera eum domine.
 Per misterium sancte incarnationis tue, libera <eum domine>.
 Per passionem et crucem tuam, libera eum domine.
 Per gloriosam resurrectionem tuam, libera <eum domine>.
 Per admirabilem ascencionem tuam, <libera eum domine>.
 Per gratiam Sancti Spiritus paracliti, libera <eum domine>.
 Per sanctum adventum tuum, libera eum domine.
 In hora exitus sui, succurre ei domine.
 Peccatores, te rogamus audi nos.
 Ut iram tuam ab eo auferas, te ro<gamus audi nos>.
 Ut fructuosam penitenciam dei dones, te rogamus audi nos /f. 121/.
 Ut misericordiam et pietas tua eum custodiat, te rogamus audi nos.
 Ut cor contritum et humiliatum ei tribuere digneris, te rogamus <audi nos>.
 Ut dono Sancti Spiritus eum confortare digneris, <te rogamus audi nos>.
 Ut in hora exitus sui misericorditer ei succurrere digneris, te rogamus <audi nos>.
 Ut repellas ab eo omnes principes tenebrarum, te rogamus <audi nos>.
 Ut gratiam tuam ei largire digneris, te rogamus <audi nos>.

Ut vitam eternam ei tribuere digneris, te rogamus <audi nos>.
 Ut remissionem omnium peccatorum ei dones, te rogamus audi nos.
 Ut dextera tua sancta eum benedicere digneris, te rogamus audi nos.
 Ut nos axaudire digneris, te rogamus <audi nos> /f. 121v/.
 Fili dei, te rogamus <audi nos>. Fili dei, te rogamus <audi nos>. Fili dei, te rogamus <audi nos>.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi, succurre, ei domine.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi, parce ei domine.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi, misere nobis.
 Christe audi nos.
 Kirieleyson, Christeleyson. (SHad 4027 i 4028, PRo XCVII 1, SVic 1476)

- 4 *Interim autem dum fratres dicunt istos VII psalmos et letaniam, sacerdos cum ministris ungat infirmum primum in vertice:*
 In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Ungo hanc verticem cum oleo sancto invocata magne creatoris maiestate, qui iussit Samueli prophete ungere Davit in regem. Operare creatura dei /f. 122/ in nomine dei Patris omnipotentis et in nomine Ihesu Christi filii eius et Spiritus Sancti, ut sis huic infirmo sanitas corporis et anime, ut non lateat hic spiritus immundus neque in membris neque in medulis neque in ulla compage membrorum, sed habitet in eo virtus Christi altissimi et sanctificatio Spiritus Sancti. Qui venturus. (PRo XCII 31)
- 5 *Ad oculos.* In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Ungo oculos tuos de oleo sanctificato ut quicquid illicito delinquerunt visu huius olei expietur intentione. Per Christum. (PRo XCII 36)
- 6 *Ad aures.* In nomine Patris +. Ungo has aures sacrati olei licore ut quicquid peccati delectatione nocivo auditu admissum est, medi/f. 122v/cina spiritalis evacuet. Per Christum. (PRo XCII 35)
- 7 *Ad nares.* In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Ungo has nares de oleo sacrato ut quicquid noxio contractum est odoratu superfluo, ista emaculet medicatio. Per Christum. (PRo XCII 37)
- 8 *Ad labia.* In nomine Patris + et Filii <et Spiritus Sancti>. Ungo labia ista consecrati olei medicamento, ut quicquid ociosa vel etiam criminosa locutione contraxerunt, divina clementia miserante expurgentur hac unctione. Per Christum. (PRo 38)
- 9 *Ad collum.* In nomine Patris +. Ungo collum istum oleo sanctificato, ut aquicquid aliquando ortante diabolo in superbia erectum est, nunc oleo sanctificato expietur. Per Christum.
- 10 *Ad guttura.* /f. 123/ In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Ungo guttur tuum de oleo exorcizato, ut propicietur dominus iniquitatibus tuis cunctis, et sanet omnes langores tuos redimatque de interitu vitam tuam, et faciet in bonis omnibus desiderium tuum, qui solus in Trinitate vivit et regnat. Per omnia.

- 11 *Ad pectus.* In nomine Patris. Ungo pectus tuum de oleo sancto, ut hac unctione protectus certare fortiter valeas adversus aerias catervas. Per Christum. (PRO XCII 40)
- 12 *Ad brachia.* In nomine Patris. Ungo hec brachia ac manus de oleo consecrato ut quicquid de illicito vel noxio opere peregerunt, per hanc unctionem /f. 123v/ nem evacuetur et per virtutem Ihesu Christi et Spiritus Sancti merearis recipere pristinam sanitatem. Amen. (XCII 44)
- 13 *Ad scapulas.* In nomine Patris + et <Filii et Spiritus Sancti>. Ungo has scapulas sive medium scapularum de oleo sacro ut ex omni parte spirituali protectione munitus, iacula diaboli et eius impetus viriliter contempnere ac procul possis cum robore superni iuvaminis repellere. Per Christum. (PRO XCII 42)
- 14 *Ad pedes.* In nomine + domini nostri Ihesu Christi nazareni surge et ambula in pace, in cuius nomine ungo hos pedes tuos de oleo benedicto, ut quicquid superfluo vel nocivo incessum comiserunt, ista perunctio absolvat. Per Christum. /f. 124/ (PRO XCII 46)
- 15 *Sequitur hec oratio:* In nomine Patris + et Filii + et Spiritus + Sancti, sit tibi hec unctio olei sanctificati purificatio mentis et corporis munimen et defensio contra omnia iacula inimici sevientis, et contra omnis stimulus doloris imminentis omnisque impulsus presentis valitudinis. Amen. (PRO XCII 29)
- 16 *Absolutio.* In nomine Patris + et Filii + et Spiritus + Sancti, regnantis in secula seculorum. Accipe sanitatem... (PRO XCII 33)
- Uctione peracta, ab omnibus hunc hymnum decantetur:*
- 17 Christe celestis medicina Patris, verus humane medicum salutis, proinde plebis precibus potenter pande /f. 124v/ favorem... /f. 125/... (SHad 4026, PRO XCII 81, SVic 1484, MP 535)
- Finito hymno, dicat sacerdos:*
- 18 Dominus vobiscum.
Oremus. Ihesu salvator noster et domine qui es vera salus et medicina... /f. 125v-126/... (LO 72, SHad 4026, PRO XCII 49, SVic 1485, SRip 1823, MP 536)
- 19 *Alia.* Oremus. Respice super hunc famulum tuum omnipotentissime piissime et misericordissime /f. 126v/ deus ... (PRO XCII 50)
- 20 Oremus. Domine deus qui per apostolum tuum locutus es dicens .../f. 127/... (SHad 3988, PRO XCII 17, SRip 1819)
- Tunc sacerdos ponat manus suas super capud languentis.*
- 21 Oremus. Respice domine quesumus super hunc famulum tuum, opemque ei ferre dignare... /f. 127v/... (SHad 4000)

- 22 Oremus. Precamur domine clemenciam tue maiestatis ac sancti tui nominis... /f. 128/... (PRo XXXV 9)
- Sequitur benedictio:*
- 23 Benedicat te Pater. Amen. Sanet te dei Filius. Amen... (Had 3995, PRo XCII 32)
- 24 *Tunc osculetur ab omnibus fratribus, et relicto ibi infirmario cum sociis aliquantis qui serviant infirmo, conventus revertatur ad ordinem suum, et remaneat ibi crux ante lectum infirmi posita, cum lumine lampadis et cum stola et manipulo et libro et aqua benedicta. Nec est oblivioni tra/f. 128v/dendum quod infirmarius debet unam stamineam nitidam antequam frater unguatur perquirere, et omnia loca peruncta cum eadem staminea tergere et postea ipsam plicatam tenere in loco mundo, quatinus eandem defuncto fratri et abluto possit vestire.*
- 25 *Cum autem viderit infirmarius egrotum fratrem morti appropinquare, tabulam subitis ictibus pulsabit, et fratres alii qui cum ipso fuerint ponent corpus infirmi in terra super crucem factam de cinere et incipient dicere, Quicumque vult salvus esse ante omnia opus ets ut teneant catholicam fidem...*

